

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

УДК 027.7(063)

Górski M.

Politechnika Krakowska

KONFERENCJA DYREKTORÓW BIBLIOTEK AKADEMICKICH SZKÓŁ POLSKICH (KDBASP) – DOBRA PRAKTYKA WSPÓŁPRACY POLSKICH BIBLIOTEK AKADEMICKICH

W artykule przedstawiono powołaną w 1997 roku Konferencję Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP), organizację reprezentującą interesy środowiska polskich bibliotek akademickich. Opisano historię, strukturę, formy działania, realizowane projekty.

Słowa kluczowe: Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich, KDBASP, współpraca bibliotek.

Gorski M.

CONFERENCE OF DIRECTORS OF ACADEMIC LIBRARIES IN POLAND – GOOD PRACTICE OF COLLABORATION BETWEEN POLISH ACADEMIC LIBRARIES

The article describes established in 1997 the Conference of Directors of Academic Libraries in Poland (KDBASP): history, formal structure, tasks, forms of activity, working groups, and ongoing projects.

Keywords: Conference of Directors of Academic Libraries in Poland, KDBASP, libraries collaboration.

Гурський М.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДИРЕКТОРІВ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ – ПРАКТИКА БАГАТОРІЧНОЇ СПІВПРАЦІ ПОЛЬСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК

У статті представлено Конференцію директорів бібліотек вищих навчальних закладів (КДБВНЗ), започатковану у 1997 р., організацію що представляє інтереси середовища польських університетських бібліотек. Описано історію, структуру, форми діяльності, реалізовані проекти.

Ключові слова: Конференція директорів бібліотек вищих навчальних закладів, KDBASP, співпраця бібліотек.

W latach 1996–1998 w Polsce w ramach programu TRAIL (*Training Awards and Institutional Links*), był realizowany projekt rozwoju bibliotek szkół wyższych. Projekt ten był finansowany wspólnie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (obecnie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – MNiSW) i z funduszy Know-How Rządu Brytyjskiego¹. Jego elementami były między innymi wzajemne studyjne wizyty polskich i brytyjskich bibliotekarzy i przedstawiciele ministerstwa w bibliotekach w Wielkiej Brytanii i w Polsce, kilka konferencji i seminariów naukowych

¹ W projekcie uczestniczył również International Book Development, utrzymujący już wcześniej kontakty z Polską w zakresie badań nad książką oraz rozwojem informacji i bibliotek. W 1991 roku, wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej i polskimi specjalistami, podjął badania sektora książek i bibliotek w Polsce, finansowane z funduszy Banku Światowego i Funduszu Know-How Rządu Brytyjskiego.

poświęconych zagadnieniom organizacji i zarządzania bibliotekami akademickimi, wydanie publikacji [1]. W ramach wymiany doświadczeń i dobrych praktyk analizowano między innymi zadania i kompetencje funkcjonującej od 1950 roku organizacji SCOUNL (*Standing Conference of National and University Libraries*) zrzeszającej biblioteki uniwersyteckie i narodowe Zjednoczonego Królestwa i Irlandii. Uczestnicy projektu uznali, że powołanie w Polsce organizacji o podobnych prerogatywach i zadaniach będzie korzystnym działaniem, poprawiającym funkcjonowanie i organizację bibliotek akademickich, będzie również platformą konsultacji i współpracy z jednostkami administracji państwowej, przede wszystkim z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (wówczas MEN). Ostatecznie, podczas zorganizowanej w Kielcach w dniach 17–19 marca 1997 roku ogólnopolskiej konferencji podsumowującej projekt TRIAL, dyrektorzy polskich bibliotek akademickich podjęli decyzję o powołaniu Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych. Z dniem 9 listopada 2007 roku jej nazwa została przekształcona w Konferencję Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP). Decyzję o takiej formie współpracy podjęli dyrektorzy bibliotek uniwersyteckich, uczelni technicznych, rolniczych, pedagogicznych, ekonomicznych, medycznych, artystycznych oraz akademii wychowania fizycznego. Miała ona zatem być organizacją reprezentującą wszystkie typy bibliotek akademickich działających w Polsce.

Istotną różnicą wobec SCOUNL jest to, że zarówno w trakcie jej zakładania, jak i później w jej strukturę nie weszła Biblioteka Narodowa (BN). Współpraca KDBASP z BN odbywa się na zasadzie wzajemnych konsultacji, bardziej lub mniej sformalizowanych kontaktów, opracowywania doraźnie i w miarę potrzeb wspólnych oficjalnych stanowisk lub opinii.

Cele Konferencji określa jej regulamin, który z biegiem lat był modyfikowany i aktualizowany (ostatnia aktualizacja regulaminu była w 2014 roku). Do podstawowych zadań KDBASP należy wspieranie, rozwijanie, udoskonalanie i promowanie bibliotek szkół wyższych dla dobra publicznego i korzyści społecznej, a w szczególności:

- prezentowanie opinii i stanowisk w sprawach dotyczących bibliotek,
- podejmowanie działań integrujących biblioteki szkół wyższych,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do doskonalenia funkcjonowania bibliotek szkół wyższych,
- reprezentowanie interesów pracowników bibliotek szkół wyższych,
- dbałość o społeczny prestiż zawodu bibliotekarza i pracownika informacji naukowej.

Określone wyżej cele są realizowane przez inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych (ustaw, rozporządzeń) dotyczących bibliotek szkół wyższych (ale także ogólnie szkolnictwa wyższego i nauki, dostępu do informacji), występowanie do odpowiednich władz w sprawach dotyczących finansowania bibliotek szkół wyższych, opiniowanie standardów dotyczących organizacji i funkcjonowania bibliotek szkół wyższych, inicjowanie konferencji, narad, sympozjów, warsztatów dotyczących szeroko pojętej problematyki związanej z funkcjonowaniem bibliotek szkół wyższych, a także przez wymianę doświadczeń zawodowych, podejmowanie działań na rzecz współpracy bibliotek szkół wyższych w Polsce i na forum międzynarodowym, współdziałanie z innymi bibliotekami, stowarzyszeniami i organizacjami zawodowymi, których działania mają na celu rozwój bibliotek polskich.

Mając na uwadze uzyskanie odpowiedniego prestiżu oraz reprezentacyjności środowiska bibliotek akademickich, w trakcie ustalania norm organizacyjnych obowiązujących w KDBASP ustalono, że członkami Konferencji mogą być dyrektorzy bibliotek uczelni należących do Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP). To istotne ograniczenie miało na celu stworzenie możliwej jednolitej reprezentacji środowiska bibliotek akademickich, funkcjonujących w podobnych warunkach prawnych i organizacyjnych. Istniejąca w Polsce liczna grupa uczelni niepublicznych (potocznie mówiąc – prywatnych) nie została włączona do Konferencji; wyjątek stanowią te, które będąc członkiem KRASP, zgodnie z zapisami regulaminu mogą być również członkiem KDBASP. Ten wyznacznik jest rygorystycznie przestrzegany. Procedury zapisania się do Konferencji są jednoznacznie określone i organ wykonawczy Konferencji, jakim jest jej Rada Wykonawcza, jest

zobowiązany do ich respektowania. Członkostwo w Konferencji potwierdza dyrektor biblioteki, składając deklarację określającą jednocześnie status uczelni w KRASP. Co istotne, mandat członka Konferencji wygasa wraz z zaprzestaniem pełnienia przez niego funkcji dyrektora (rzecz jasna dyrektor biblioteki może zrezygnować z członkostwa w Konferencji, składając wniosek o wykreślenie go z listy członków). W ten sposób uniknięto sytuacji, w której jedną instytucję (bibliotekę) mogłoby reprezentować kilka osób.

Organem naczelnym Konferencji jest Zgromadzenie Plenarne. Jego członkami są wszyscy dyrektorzy bibliotek (lub osoby ich zastępujące na mocy odpowiednich, pisemnych upoważnień) zrzeszonych w KDBASP posiadający prawo głosu. Posiedzenia Zgromadzenia Plenarnego odbywają się raz w roku (zapis Regulaminowy mówi, że zgromadzenia odbywają się nie rzadziej niż raz w roku, ale w dotychczasowej historii nie zdarzyło się, aby posiedzenia odbywały się częściej). Decyzje Zgromadzenia Plenarnego KDBASP podejmowane są w formie uchwał przyjmowanych zwykłą większością głosów.

Organem wykonawczym Konferencji jest ośmioosobowa Rada Wykonawcza (RW), która jest wybierana przez uczestników Zgromadzenia Plenarnego w głosowaniu tajnym, zwykłą większością głosów. Rada Wykonawcza wybiera ze swego składu przewodniczącego zastępcę przewodniczącego i sekretarza. Kadencja RW trwa 4 lata. Przewodniczący RW na mocy znowelizowanego w 2014 roku regulaminu KDBASP (uchwała Zgromadzenia Plenarnego nr 1/2014), swoją funkcję może pełnić nie dłużej niż dwie następujące po sobie kadencje.

Do kompetencji Rady Wykonawczej należy: organizowanie działalności Konferencji, zwoływanie Zgromadzenia Plenarnego oraz realizowanie jego uchwał, powoływanie zespołów problemowych (zazwyczaj na wniosek Zgromadzenia Plenarnego), reprezentowanie Konferencji na zewnątrz w kontaktach z organami administracji państwowej i innymi instytucjami. Rada Wykonawcza jest również uprawniona do zapraszania do udziału w swoich posiedzeniach i w zjazdach Zgromadzenia Plenarnego osób niebędących członkami Konferencji, powoływania (po zasięgnięciu opinii Konferencji) ekspertów zewnętrznych, upoważnionych do prezentowania stanowiska Konferencji, a także zawieranie porozumień i umów niezbędnych do realizacji zadań KDBASP, pod warunkiem że nie pociągają one za sobą zobowiązań finansowych bibliotek. W praktyce najbardziej czasochłonna i obciążająca RW okazała się realizacja punktu o reprezentowaniu Konferencji, oznacza to bowiem głównie sporządzanie opinii i stanowisk wobec różnego rodzaju aktów prawnych przygotowywanych przez ministerstwa. W Polsce istnieje prawny obowiązek konsultowania zapisów planowanych ustaw, rozporządzeń i temu podobnych aktów prawnych, z instytucjami reprezentującymi środowiska zainteresowane proponowanymi zmianami prawnymi. KDBASP znajduje się na liście takich konsultantów. Charakter tych konsultacji, jak i ich skutek jest rozmaity, ale wiele z proponowanych przez RW zmian i korekt odnośnie do konsultowanych dokumentów państwowych jest uwzględnianych zgodnie z sugestiami Rady.

Niezależnie od dyskusji i podejmowanych w trakcie Zjazdów Zgromadzenia Plenarnego decyzji stałym, chociaż nieformalnym, forum wymiany informacji, poglądów i opinii jest lista dyskusyjna dyrektorów bibliotek akademickich szkół polskich (administrowana przez Bibliotekę Politechniki Warszawskiej). Jej uczestnikami są dyrektorzy bibliotek, a tematyka wypowiedzi nie jest w żaden sposób ograniczana. Dyskutowane są na niej ważne z punktu widzenia funkcjonowania bibliotek akademickich sprawy (na przykład Rada Wykonawcza konsultuje przygotowywane opinie o planowanych aktach prawnych), ale również jest ona kanałem przekazywania i wymiany doświadczeń, ostrzeżeń przed różnego rodzaju zagrożeniami czy nawet konkretnymi instytucjami lub osobami próbującymi działać w sposób niezgodny z prawem lub na szkodę bibliotek.

Konferencja posiada swoją oficjalną stronę internetową (rys. 1)², na której obok informacji o KDBASP zamieszczane są oficjalne dokumenty, opinie przygotowywane przez Radę Wykonawczą, informacje o realizowanych projektach i zadaniach zespołów roboczych powołanych przez Radę, organizowanych dorocznych zjazdach Zgromadzenia Plenarnego. Strona jest administrowana przez

² <http://kangur.uek.krakow.pl/kdbasp/> [dostęp: 5.08.2015].

Sekretarza Rady Wykonawczej, a obsługą techniczną od początku istnienia strony zajmuje się na zasadzie wolontariatu Biblioteka Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

A+ A A-

kd | Konferencja Dyrektorów Bibliotek
basp | Akademickich Szkół Polskich

O konferencji Wydarzenia Dokumenty Projekty Współpraca Historia Kontakt



Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich jest organizacją reprezentującą polskie biblioteki akademickie. Jej celem jest m.in.: wspieranie, rozwijanie, udoskonalanie i promowanie bibliotek szkół wyższych dla dobra publicznego i korzyści społecznej.

Uwagi KDBASP

📅 | 📄 opublikowano w: [Opinie](#) |

Uwagi KDBASP dotyczące projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie Systemu Informacji o Nauce [do pobrania Więcej](#)

22
MAJ 2015

Postulaty środowiska bibliotekarskiego

📅 | 📄 opublikowano w: [Opinie](#) |

Postulaty środowiska bibliotekarskiego związanego z projektem nowelizacji Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. [do pobrania Więcej](#)

22
MAJ 2015

© 2015 Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich | Strona tworzona przez zespół OIB Biblioteka Główna UEK

Rys. 1. Portal Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich

W trakcie swojej wieloletniej historii funkcjonowania KDBASP powołała wiele zespołów roboczych, których zadaniem było przygotowanie konkretnych dokumentów, współpraca z różnymi instytucjami nad zadaniami istotnymi dla środowiska bibliotek akademickich. Zespoły te są powoływane zazwyczaj na wniosek Zgromadzenia Plenarnego, a ich członkami są dyrektorzy bibliotek oraz powołani przez Radę Wykonawczą konsultanci. Rezultaty prac zespołów są raportowane na stronie Konferencji.

Członkowie Konferencji wchodzi również w skład zespołów powoływanych przez inne instytucje (zazwyczaj MNiSW). Ich zadania są określone w aktach prawnych je powołujących. Fakt, że w zespołach tych uczestniczą przedstawiciele KDBASP (lub powołani przez RW eksperci), jest najlepszym dowodem, iż Konferencja została uznana za reprezentanta środowiska bibliotek akademickich.

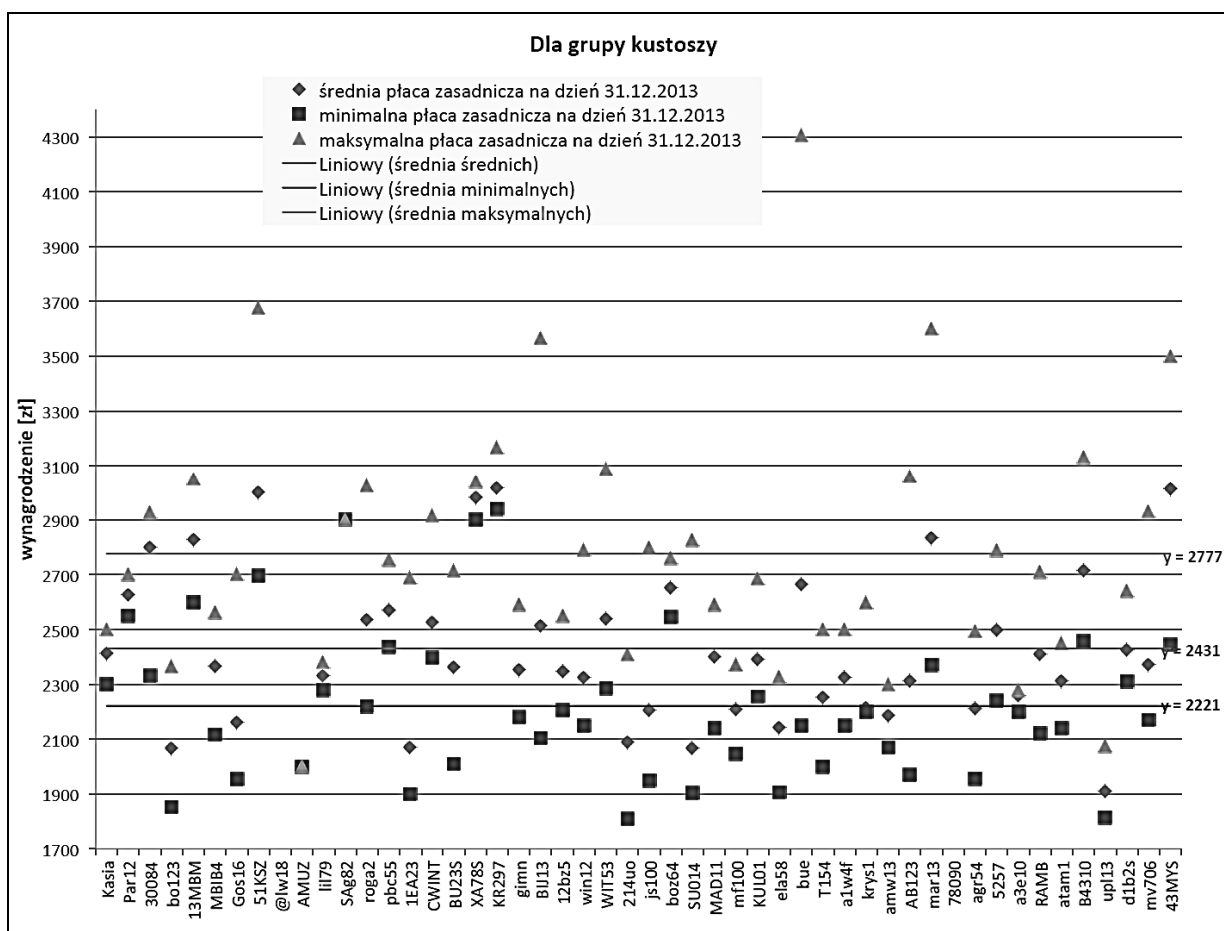
Konferencja patronuje kilku projektom realizowanym przez bibliotekarzy akademickich, również we współpracy z innymi instytucjami, np. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP). Należą do nich: projekt *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce (AFBN)*, *Elektroniczna statystyka StatEL* oraz *Ankieta płacowa*.

AFBN jest realizowany w Polsce od 2001 roku. Biorą w nim udział, na zasadzie dobrowolności, biblioteki naukowe, głównie akademickie. «Najważniejszym celem prowadzonych badań funkcjonalności [...] jest analizowanie i ocena efektywności procesów i usług realizowanych w bibliotekach. Analizy te są

prorowadzone przede wszystkim w kontekście finansowym, nie pomijając jednak takich zagadnień, jak: satysfakcja użytkowników, [...] wskaźniki ilościowe i jakościowe oraz statystyka biblioteczna. Można zatem stwierdzić, że swoim zasięgiem obejmują wszystkie procesy realizowane bibliotekach, niezależnie od ich charakteru» [2, 3].

W latach 2013–2014 projekt był realizowany wspólnie z SBP w ramach finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) projektu *Obserwatorium kultury*³. Udział bibliotek akademickich w projekcie odbywał się na mocy podpisanego w 2013 roku przez KDBASP i SBP porozumienia. W ramach tej współpracy opracowane zostały nowe formularze, zbudowano nowe oprogramowanie do wykonywania analiz i badań. Co istotne, analizą objęte zostały również polskie biblioteki publiczne i pedagogiczne. Dla bibliotek naukowych udało się osiągnąć najwyższy w historii AFBN wskaźnik responsywności, w tym 100% bibliotek z grupy uczelni technicznych wprowadziło swoje dane. Pod koniec 2014 roku projekt *Obserwatorium kultury* został formalnie zakończony i rozliczony, ale badania są kontynuowane z wykorzystaniem zbudowanego w ramach projektu oprogramowania. Nadal patronują im KDBASP i SBP.

Zespół pracujący w projekcie *Elektroniczna statystyka StatEL* opracowuje corocznie listę licencjonowanych baz danych oraz serwisów czasopism i książek elektronicznych prenumerowanych przez biblioteki akademickie. Lista zawiera liczby jednostek zasobów w ramach tych serwisów, które kupowane są w jednolitych pakietach (np. liczbę czasopism w ramach ScienceDirect). Dane pozyskuje się głównie od dostawców zasobów. Lista jest aktualizowana każdego roku i zamieszczana na stronie Konferencji⁴ do wykorzystania przez biblioteki w sprawozdaniach statystycznych.



Rys. 2. Jeden z trzydziestu wykresów ankiety płacowej za 2014 rok (oprac. Błażej Feret, RW KDBASP)

³ Zob. też: <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=8921> [dostęp: 5.08.2015].

⁴ http://kangur.uek.krakow.pl/kdbasp/wp-content/uploads/2013/10/StatEL_tabela_styczen_2015.pdf [dostęp: 5.08.2015].

Projekt *Ankieta płacowa* ma na celu śledzenie zmian zachodzących w wysokości wynagrodzeń pracowników bibliotek. Badania realizowane są regularnie od 2008 roku, a ich wyniki w postaci kilkudziesięciu wykresów są omawiane podczas Zjazdów Zgromadzenia Plenarnego oraz prezentowane na stronie www konferencji (rys. 2)⁵. Te wyniki mogą stanowić istotny argument w dyskusjach dotyczących płac zarówno z przełożonymi (rektorami), jak i pracownikami bibliotek, dają również możliwie obiektywny obraz stanu płac w bibliotekach akademickich na poszczególnych stanowiskach. Problemem jest relatywnie niska responsywność ankiet, co powoduje, że wyliczane średnie z płac nie zawsze mogą być do końca obiektywne. Ankieta jest wypełniana on-line i jest całkowicie anonimowa – wypełniający ją dyrektorzy występują pod tylko sobie znanymi hasłami.

Patrząc z perspektywy kilkunastoletnich doświadczeń, wydaje się, że idea stworzenia sformalizowanej reprezentacji bibliotek akademickich okazała się słuszna. Udało się stworzyć organizację, która wyrażając możliwie jednolite opinie na temat spraw istotnych dla bibliotek, ma większe możliwości oddziaływania na ostatecznie podejmowane decyzje, może wpływać na tworzone akty prawne. Nie oznacza to, że zawsze ostateczny rezultat naszych działań jest zgodny z oczekiwaniami, ale dzięki KDBASP stworzona została platforma do dyskusji, prezentowania opinii, wyrażania uwag, co bez wątplenia jest wartością nie do przecenienia. KDBASP powoduje też pewną konsolidację środowiska bibliotek akademickich różnych typów i ułatwia nawiązywanie współpracy między różnymi bibliotekami.

Wykaz wykorzystanych źródeł:

1. Kemp, Ivor, Wildhardt, Teresa (red.), *Zarządzanie biblioteką. Najnowsze kierunki w bibliotekarstwie brytyjskim. Wybór tekstów*, SBP, Warszawa 1998.

2. Górski, Marek M., *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce (AFBN) jako narzędzie wspomagające zarządzanie biblioteką [w:] Jakość usług bibliotecznych w społeczeństwie informacyjnym*, red. J. Kamińska, B. Żołędowska-Król, SBP, Warszawa 2009, s. 117–127.

3. Górski, Marek M. *System oceny efektywności funkcjonowania biblioteki jako element nowoczesnego planowania i podejmowania decyzji [w:] Súčasnı problémy dial'nosti biblioteki v umovah informacijnogo suspil'stva, L'viv, 29 veresna 2011 r. Materialy tret'oi naukovo-praktycznoi konferencii z mižnarodnou uczast'u*, red. O.W. Sziszka et al., Wydav. L'vıvs'koi Politechniki L'viv; L'viv 2011, s. 5–22.

⁵ http://kangur.uek.krakow.pl/kdbasp/?page_id=125 [dostęp: 5.08.2015].